

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ДЛЯ АРТИСТІВ ЦИРКУ

Андрієвська К. С., студ. (гр. БТ-72, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. Розглянуто питання, пов'язані з організацією безпечної праці артистів цирку, контролем приміщення, яке буде безпечним та комфортним для праці артистів. Наведено ряд заборон, які повинні бути дотримуванні та контрольовані. Запропоновано перелік критеріїв для перевірки охорони праці артистів громадським інспектором.

Ключові слова: артисти цирку, медичний огляд, показники приміщення, експлуатація циркового обладнання, заборони під час виступів та тренувань.

Abstract. The issues related to the organization of the safe work of circus artists, the control of the premises, which will be safe and comfortable for the work of the artists, are considered. There are a number of prohibitions that must be followed and monitored. The list of criteria for checking the safety of artists by a public inspector is proposed.

Keywords: circus performers, medical examination, premises, operation of circus equipment, bans during performances and training.

Вступ. Усім відомі неймовірні виступи артистів на арені цирку, яке постійно захоплює сотні людей небезпечними трюками. Аби шоу залишалося для глядачів лише приємні спогади, дуже важливо забезпечувати заходи щодо безпеки артистів під час виступів та тренувань. У першу чергу важливо розуміти стан здоров'я артистів та періодично проводити обстеження. На стан здоров'я впливає місце роботи, а саме: його температура, вологість, освітленість, тому важливо контролювати ці показники. Артисти цирку постійно наражаються на небезпеку, або суттєво зменшити ризики травмування потрібно застосовувати страхування різних видів, періодично перевіряти справність обладнання та проводити контроль усіх показників [1].

Аналіз стану питання. Робота артистів цирку вражає, але призводить до небезпечних ситуацій. Вони можуть виникати внаслідок несправності обладнання, страхування або ж звичайних людських факторів. Встановлення певних вимог та заборон допоможе значно зменшити відсоток небезпечних ситуацій.

Мета роботи. Проаналізувати комплекс заходів безпеки під час виступів та тренувань для артистів цирку, встановити перелік показників, які треба контролювати фахівцями з охорони праці.

Методики, матеріали і результати досліджень. Артисти цирку – це люди не лише з великою майстерністю, але і з відмінним фізичним станом, стійким вестибулярним апаратом та психологічним здоров'ям, у яких відсутній страх висоти. Важливим є повний медичний контроль стану усіх працівників, який встановлює можливість роботи артисту. Артисти, робота яких має елементи акробатики чи гімнастики, перед початком виступів у кожному новому місті мають пройти медичний огляд у лікаря цирку. У кожному

стаціонарному цирку та навчальних циркових закладах встановлюють пункти медичного огляду [1].

Безпосередньо на фізичний стан людей впливають показники місця роботи, такі як: опалення, вентиляція, освітленість. Температура манежу у стаціонарних цирках повинна бути від +14° до +25°, а у пересувних цирках від +14° до 35°. Відносна вологість на манежі має бути в межах 30-75%. Щоб забезпечити такі показники, необхідно мати запас палива, ліквідувати протяги, перевірити справність опалювального обладнання, утеплити зовнішні ворота, тамбури та двері. Для перевірки показників на висоті 1,5 м в артистичному проході встановлюють термометр та психрометр. Освітленість у медичних пунктах, адміністративних, побутових та інших допоміжних приміщеннях з постійними робочими місцями має бути природного походження. Дозволяється його заміна на штучне лише у тих приміщеннях, де люди перебувають нетривалий час.

Охорона здоров'я артистів цирку базується на використанні надійного обладнання та страхування, яке перед початком експлуатації перевіряється та технічно оглядається інженером з техніки безпеки. Після цього усе обладнання має бути ретельно закріплене, щоб уникнути падіння через можливі струси, вібрації та відцентрові сили. У інвентарі кожного цирку мають бути справні підвісні центральні лонжі, аварійна мотузкова драбина та запобіжна сітка розмірами 4×4 м. Під час виступів та тренувань артисти повинні користуватись спеціальним захисним обладнанням: запобіжним поясом, наколінниками, бандажами, напульсниками для зменшення можливих ударів та вивихів. Обов'язково повинно бути страхування:

- в артистів, які виконують трюки на висоті вище 4 метрів над манежом;
- в акробатів, які виконують стрибки на трьох артистах, драбинах чи щоглі;
- в акробатів, які переміщують на голові чи плечах партнерів;
- в учнів та артистів, які слабо володіють технікою складних стрибків та інших трюків [2].

Для безпечної праці артистів цирку встановлений перелік, у якому забороняється:

- виступати жінкам у ролі атлетів та силових жонглерів;
- виконувати трюки, які зв'язані з патологічним роз'єднанням суглобів, з проковтуванням горючих рідин, живих організмів;
- стріляти та метати гострий та важкий реквізит у щити поруч із «живою мішенню»;
- демонструвати трюки без належної майстерності;
- знаходитись під цирковим обладнанням, важким реквізитом або іншим вантажем, яке знаходиться у підвішеному стані чи спускається;
- зустрічна їзда та рух трюкового авто вище червоної риски на атракціоні «Мотогонки».

Справність обладнання, належні умови праці повинні бути контрольовані та перевірені фахівцем з охорони праці. Ця перевірка має бути періодичною та

незалежною. Фахівець з охорони праці має:

- контролювати дотримання адміністрацією законодавства про робочий час, вихідні дні, відпустки, охорону праці жінок та підлітків;
- перевіряти стан техніки безпеки та виробничій санітарії;
- допомагати впроваджувати нове обладнання;
- контролювати справність манежного настилу, бар'єру, циркових апаратів, електрообладнання, захисних та запобіжних пристосувань;
- перевіряти наявність паспортів на конструкції, апарати цирку та наявність відміток про своєчасний технічний огляд;
- слідкувати за своєчасною перевіркою місця кріплення циркового обладнання;
- контролювати організацію та якість інструктажу, навчання артистів цирку;
- вивчати причини виробничого травматизму та професійних захворювань, і вимагати від адміністрації усунення цих причин [3].

Висновки. Робота артистів цирку складна та небезпечна. Вона наражає на небезпеку здоров'я працівників, тому важливо створити умови, які б зменшили ризики травмування. До таких умов належить створення медичних пунктів, які будуть перевіряти стан здоров'я артистів, контроль показників приміщення, належне страхування та обладнання, створення заборон при виступах та тренуваннях, забезпечення контролю громадським інспектором. Контроль охорони праці робітників цирку дозволить створити безпечні шоу, які будуть залишати лише приємні спогади.

Науковий керівник: Гусєв А. М., к.б.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Діяльність у галузі драматичного мистецтва та інша розважальна діяльність : Наказ Міністерства культури і мистецтва України від 04.02.2000 р. №32. URL: <https://docs.dtkr.ua/download/pdf/1041.12114.1>.
2. Ірхін А. Ф. Правила техніки безпеки та виробничої санітарії в циркових підприємствах : Правила / затверджені Міністерством культури УРСР, 1974 р.
3. Про затвердження Правил охорони праці для працівників театрів і концертних залів : Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 25.12.2009 р. №210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0078-10>.